

Ritka nyelvet szólaltat meg ez a zenekar

Létrehozás: 10/20/2023 - 22:24

Szerző: Aranyi Péter

 [1]

A hakaszokról keveset tudunk, de az internetnek és egy szibériai bandának köszönhetően elemi erővel szólal meg egy őslakos nép nyelve. Következzen egy kitekintés egy rég elfeledett népre.

Kapcsolódó cikkek:

[Szibériából indult és a Grammy-re tart ez a különleges zene](#) [2]

[The Siberian band that won the hearts of millions](#) [3]

[Milliók szívét hódította már meg ez a szibériai zenekar](#) [4]

A hakasz népről az elmúlt években, évtizedekben kevés szó esett a magyar médiában. Mindez nem csoda, hiszen a hivatalos népszámlálási adatok szerint alig kicsivel több mint 70 ezer ember vallja magát hakasznak a világon. Nagy részük az ősi területen, az Oroszországban található Hakaszföldön él, amely délen az Altaj-tagköztársasággal határos, ami pedig lényegében Mongólia és Oroszország határán fekszik.

A hakasz nép története és történelme már könyvet is érdemelne, az más kérdés, hogy az őslakos népek sorsára ebben a globalizált világban valószínűleg nem sokan lennének kíváncsiak. Úgy, ahogyan a különféle nemzetek fővárosai elértéktelenednek Nyugat és Kelet politikai szembenállásában, úgy sajnos a hakasz népre is kevés fény vetül. Ez nem mindig volt így.

A magyar sajtó az első ízben az 1800-as évek végén kezdett el foglalkozni ezzel a néppel, amely önálló, független államot lényegében soha nem tudott létrehozni. A Budapesti Hírlap a rovásírás kapcsán tett említést a török népek közé tartozó, jenyiszeji Hakaszokról. A finn régész Aspelin úgy vélte, hogy a Szibériában Jenyiszej-folyó mentén talált rovásírás hozzájuk tartozik és eredetüket a 9.századra datálta. (A „jenyiszej”-szó ó-kirgiz eredetű lehet.) Ennek igazságtartalmát nehezen lehet ellenőrizni, hiszen ez csak egy elképzelés, de még érdekesebb, milyen megjegyzést fűz ehhez a sajtóorgánum. *„Ezekről (a hakaszokról – a szerk) pedig a kínaiak azt mondják, hogy ugyanazon betűket használták, mint az orkhon-menti keleti ujgurok, a mai mongol föld keleti részében; csakugyan az orosz Jadrincev a múlt év nyarán e vidéken régi város- és temető-romokat talált a jenyiszejiekhez hasonló feliratokkal. Ezekből az tűnik ki, hogy a jenyiszeji feliratok annak az ősz-ujgur kultúrának az emlékei, mely a Krisztus utáni századokban Belső- Ázsiában fejezett ki s ránk nézve azért fontos ennek a konstatálása, mert az ir (írni, írás) szavunk is arra mutat, hogy úgy ezt, mint nyelvünk egyéb hasonló r-es jellegű török elemét egy a mongolsággal erősen vegyült és ujgur dialektuson beszélő török népnek a nyelvéből vettük”.*

Kis kanyar: a lap itt arra utal, hogy egyes török népek hasonló szavakat alkalmaznak az „írás”, mint cselekvés kifejezésére. Csuvasul például ez „ir”, mongolul pedig „ira”, de utóbbi esetben inkább „rovátkol, barázdákat von” jelentéssel társul. A Budapesti Hírlap rögtön össze is kapcsolta, hogy a székely rovásírás a jenyiszeji feliratokhoz, illetve az ősz-ujgur rovásíráshoz köthető. Jól látható tehát, hogy ilyen átkötésekkel pillanatok alatt lerövidíthető az a távolság, amely fizikailag megvan Magyarország és Haskaszföld között. Tudományos szempontból viszont megkérdőjelezhető.

Az viszont tény, hogy a híres rakamazi leletanyagban fellelhetők a jenyiszeji kirgizek, illetve azok leszármazottjainak, a hakszoknak különféle használati tárgyai, így például csuklós veretei. Egyes feltételezések szerint a haksz harcosok részt vehettek az 1200-as években az Európában portyázó mongol seregekben. Így a különféle eszközeik is eljuthattak Közép-Európába. Fontos ugyanakkor megjegyezni, hogy a rakamazi régészeti leletek között található haksz emlékek ezen nép legnyugatibb tárgyi emlékei. Ennél tovább biztosan nem mentek. A régészek azonban kizárták, hogy ezek temetkezési emléktárgyak lennének, mivel a mongolok (értsd "mongol katonai alakulatok") mindig hazavitték a halottjaikat (vagy legalább is azok fejét).

Video of Lord of Honey (2023)

A hakaszt ma hagyományosan a köztörök ághoz, azon belül is a szibériai nyelvekhez sorolják, csak úgy, mint a csulimi tatárt, amelyet egyébként a kihalás veszélyeztet, mivel alig több mint kétszáz ember beszél (Utóbbival kapcsolatban ellentmondásos adatok vannak, találtam már 600 főre utaló infót is, de az sem több, mint egy nagyobb magyar falu összlakossága). Éppen ezért kiemelten fontos amit az Otyken zenekar képvisel, a szibériai folk együttes ugyanis két darab hakasz nyelvű dalt is a repertoárjában tart. A dalok nagy többsége ugyanakkor csulimi tatár nyelven szólal meg, de természetesen akad orosz nyelvű számuk is.

Kétség nem fér hozzá, hogy a hakasz nyelvet napjainkban az Otyken képes a legszebben megszólaltatni a fiatal Otamay személyében, aki ugyan nem az együttes frontembere, mégis ezt a dalt megkapta a csapat vezetőjétől, Andrejtől. Csak bízni lehet benne, hogy a Lord of Honey címet viselő, teljes egészében hakasz nyelvű szerzemény után még kap a jövőben más dalokat ez a fiatal hölgy, aki a khomys-t vagyis a kéthúros gitárt is professzionálisan kezeli. Érdekesség, hogy ezt a dalt nemrég újra felvették, tökéletesítették és felkerült az Otyken idén megjelent albumára is.

Több információ az [Otyken](#) [5] honlapján. Fotók: Otyken

Tags:

[Szibéria](#) [6]

Kultúra:

[Zene](#) [7]

Forrás webcím: https://www.melano.hu/ritka_nyelvet_szolaltat_meg_ez_a_zenekar

Hivatkozások

[1] https://www.melano.hu/sites/default/files/articles/otamay_02.jpg

[2] https://www.melano.hu/sziberiabol_indult_es_a_grammy_re_tart_ez_a_kulonleges_zene

[3] https://www.melano.hu/the_siberian_band_that_won_the_hearts_of_millions

[4] <https://www.melano.hu/node/1359>

[5] <https://otyken.ru/?lang=en>

[6] <https://www.melano.hu/tags/sziberia>

[7] <https://www.melano.hu/kultura/zene>